

Віктор Денисенко

МУЗЕЙ АКАДЕМІКА ВОЛОДИМИРА ПАЩЕНКА

Цей музей знаходиться в с. Шевченкове Решетилівського району Полтавської області в приміщенні школи, в якій до 1962 року навчався відомий учений, колишній ректор Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, кандидат філософських наук, доктор історичних наук, професор, академік НАПН України Володимир Олександрович Пащенко. Ідея його створення виникла відразу після того трагічного дня, коли не стало науковця й педагога (19 квітня 2010 року).

Понад півтора року йшла підготовка до відкриття музею: тривав збір матеріалів про життя і діяльність академіка, готувалася відповідна кімната й експозиція. Значну кількість документів і пам'ятних відзнак передала школі вдова В. Пащенко Валентина Іванівна. Багато людей, які знали його, спілкувалися, співпрацювали, надіслали свої спогади.

Творчу реалізацію задуманого здійснили працівники школи і районного відділу освіти за проектом члена Національної спілки народних майстрів України, решетиліянина Василя Деркача. На урочистому відкритті музею, крім місцевих мешканців, були присутні представники влади і самоврядування та делегація Полтавського національного педагогічного університету на чолі з ректором професором Миколою Степаненком.

Відкриття шкільного музею академіка В. Пащенко стало можливим завдяки зусиллям трудового колективу школи – за підтримки від-

ділу освіти Решетилівської районної держадміністрації (начальник Ганна Голуб) та місцевого господарства «Обрій» (директор Микола Савченко). А окрасою свята став виступ у реконструйованому сільському будинку культури українського народного хору «Калина» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Самі музейні матеріали розміщені в рекреації другого поверху школи і в окремій кімнаті. Перше, що впадає у вічі відвідувачів, – це великий, майже на всю бічну стіну, фотостенд, на якому зображений В. Пащенко на тлі рідної решетилівської природи.

Музейна експозиція починається з фотоматеріалів, які ілюструють ранній період життя вченого, його дитинство та шкільні роки. Тут можна побачити срібну медаль і атестат випускника Миколаївської середньої школи 1965 року В. Пащенко. З юності він мріяв стати журналіс-

том, навіть намагався вступити на журфак Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка, але спроба була невдалою. Тим не менше, свою мрію втілює на практиці, постійно публікуючись у пресі. А 2007 року його прийняли до Національної спілки журналістів України. В одній із музейних вітрин виставлено спілчанське посвідчення Володимира Олександровича.

Про його захоплення журналістикою також свідчить й експонована грамота командувача Південною групою військ в Угорській Народній Республіці (1968). А наказом № 110 від 25.10.1968 року по військовій частині № 33513 уже «гвардії старший сержант Пащенко Володимир Олександрович за відмінну бойову і політичну підготовку, високі показники в соціалістичному змаганні, високу дисциплінованість і за вияв високого рівня свідомості в несенні служби занесений до „Книги Пошани”». В експозиціях відвідувачі бачать цю відзнаку та фотографії молодого хлопця у військовій формі.

Після демобілізації 1969 року В. Пащенко вступає на вечірнє відділення філософського факультету КДУ імені Т. Г. Шевченка. На музейному стенді вміщені фотографії знаменитого червоного корпусу університету й викладацького складу факультету.

У серпні 1972-го, через сімейні обставини, студент переходить на заочне відділення і починає працювати вчителем історії Фарбованської середньої школи Яготинського району на Київщині. Через рік талановитого й енергійного заочника призначають організатором позакласної і позашкільної роботи – заступником директора школи з виховної роботи.

Одночасно В. Пащенко на «відмінно» складає екзаменаційні сесії в університеті. Так проходять три роки. На стенді вміщено витяг із характеристики, яку дала йому дирекція школи. Характеристика справді блискуча, її наведено за виданням полтавського історика Олександра Єрмака «Володимир Олександрович Пащенко: біобібліографічний покажчик» (2010).

Із вересня 1975 року В. Пащенко працює в Полтавському педагогічному інституті імені В. Г. Короленка, почавши свій шлях на поса-

ді лаборанта кафедри філософії. Через рік він стає асистентом цієї кафедри, невдовзі – старшим викладачем і заступником декана філологічного факультету.

Вступає в аспірантуру (заочно) при інституті філософії АН УРСР, що свідчило про серйозність наукових претензій молодого дослідника. Знову, як і в студентські роки, хронічно не вистачає часу. Адміністративна посада в інституті, читання лекцій, чимало громадських доручень, лекторська робота в товаристві «Знання», заочна аспірантура – все це вимагало й уміння раціонально розпорядитися часом, і повної віддачі моральних, інтелектуальних та фізичних сил. Основні віхи сходження В. Пащенко в Полтавському педагогічному інституті та фотографії цього періоду представлені на окремому стенді.

Із 1985 року Володимир Олександрович – проректор із навчальної частини педагогічного інституту, перебуває в резерві на заміщення вакантної посади ректора. Коли багаторічний очільник ПДП імені В. Г. Короленка Іван Зязюн був затверджений на посаді міністра освіти

республіки, у серпні 1990 року В. Пащенко став виконувачем обов'язків ректора, а 18 січня 1991 року на розширеному засіданні Вченої ради інституту його обрали ректором. На вітринах музею експонуються посвідчення про здобуття наукових ступенів кандидата філософських наук і доктора історичних наук, присвоєння звань «доцента» і «професора», інші відзнаки.

Працюючи над докторською дисертацією про відносини церкви і радянської держави, В. Пащенко видає кілька монографій: «Державна політика щодо православної церкви в Україні (1917–1922 рр.)», «Українська автокефальна православна церква: важкий шлях до визнання», «Держава і православ'я в Україні: 20–30-ті роки». 1994 року він успішно захищає докторську дисертацію «Політика Радянської держави щодо православної церкви в Україні. 20–30-ті роки ХХ ст.». У світ виходять його фундаментальні праці: двотомна монографія «Православ'я в новітній історії України» та «Греко-католики в Україні: від 40-х років до наших днів». Ці та багато інших видань знайшли місце на книжкових полицях музею.

У квітні 2003 року відбулися збори Академії педагогічних наук України, на яких таємним голосуванням В. Пащенко обрали її дійсним членом. Так він став академіком. Посвідчення № 37 йому вручив президент АПН України Василь Кремень. У музеї демонструється це справді історичне фото.

Уже академіком він продовжує роботу над обраною тематикою. У цей час завдяки відкритим архівам з'являються нові можливості для дослідження непростих хитросплетінь міжцерковних і церковно-державних відносин у

тоталітарній державі. Виходять друком нові монографії: «Більшовицька держава і православна церква в Україні. 1917–1930 роки» (у співавторстві з Аллою Киридон), «Православна церква в тоталітарній державі: Україна 1940-х – початок 1990-х років» і, зрештою, «Гончарова правда про духовність і церкву».

2005 року ім'я В. Пащенко внесли в Блакитну книгу Кембриджського університету в номінації «Великі інтелектуали», 2006-го – в американський бібліографічний центр у номінації «Великі уми ХХІ століття», а 2008-го він отримав запрошення взяти участь у приватному форумі лідерів, що відбувається в Оксфордському університеті. Цей провідний навчальний заклад світу видавав книгу «500 великих лідерів», у якій зібрали інформацію про найбільш видатних постатей сьогодення, зважаючи на їхні досягнення. Є у виданні і стаття про полтавця, академіка В. Пащенко. Оригінали послань цих усесвітньовідомих наукових закладів – на вітринах музею.

У музеї експонується рушник матері В. Пащенко Ганни Романівни, який подарувала Шевченківській школі декан факультету технологій та дизайну педагогічного університету Валентина Титаренко. А поряд – теж два оригінальних рушники: подарунки односельців і групи депутатів Решетилівської районної ради. Окремо представлені в музеї особисті речі науковця.

26 липня 2010 року на зборах трудового колективу Шевченківської ЗОШ I–III ступенів порушено клопотання про присвоєння школі імені академіка Пащенко.

Роки минають, а пам'ять людська не міліє, зберігаючи світлий образ видатного земляка.

